

d politikk som føres av de forskjellige kommunistiske partiene med Sovjetpolitiken - ikke bare har russerne ønsket å forlate den hårdkokte kominternpolitikk men komunistpartienes vekst og større ansvar har bundet dem mere til den nasjonale politikken og distansert dem fra den russiske.

Russerne har ingen territorielle krav (utover grensene den 22. juni 1941). Dette reiser ganske vist likevel et par territorielle problemer som man i visse amerikanske kretser er sterkt opptatt av: grenserevisjonen mot Finnland i det baltiske og østpoliske spørsmålet. Når det gjelder Finnland kan man kanskje strekke seg så langt som til å mene at visse strategiske synspunkter som russerne har lansert, forekommer noe tidsbestemte, men ellers kan det, etter det som har skjedd, vanskelig rettes noen innvendinger på dette punkt. Om begge står foran krigens umiddelbare avslutning. I vår egen interesse bør vi allierte kretser aldri rådd noen tvil. Mere komplisert er det baltiske spørsmålet, men så megehvel kan en i allefall si, at en skal vokte seg for å binga seg til noe bestemt standpunkt idag. Det faktum at russisk politikk kan betjene seg av andre metoder og fram for alt av et annet språk enn vi er vant til, er ikke i seg selv noe argument mot denne politikkens berettigelse. Naturligvis er de russiske utenrikspolitikkens praktisk interessepolitikk, men dem må vurderes uten fordommer og forutinntatthet.

Det neste felt hvor man verden over med størst interesse følger russisk utenrikspolitikk, er i Sørøst-Europa som enkelte hevder er utsett til russisk interesseområde. En stor slavisk forbundsstat skal oppstå på Balkan under russisk overhøyhet, heter det. At russerne må føre en Balkan-politikk er en selvfølgelig konsekvens av at det opererer russiske armeer der, ganske som det er helt på det rene og ganske naturlig at både bulgarer og jugoslaver heller ønsker en russisk enn en britisk armé i sitt land. Videre er det klart at russerne ikke behöver å gjøre disse områdene til russisk "interessessfære", de vil bli det av seg selv fordi et nært samarbeid med Sovjet-Samveldet ikke bare er naturlig, men også direkte ønsket av befolkningens store flertall. Det finnes idag ingen grunn til å spå en russisk maktpolitikk på Balkan. Konferansen i Moskva mellom den jugoslaviske statsministeren Subasic, Tito-representanter og russerne er bare et uttrykk for den naturlige orientering som Jugoslavia vil söke i framtiden. Uten tvil vil resultatet av denne situasjonen bli at store deler av Øst-Europa vil gå over til et nytt økonomisk system.

I vurderingen av russisk utenrikspolitikk begår mange også en annen feil: fordi den indre statskontrollen i Sovjet-Samveldet er betydelig strengere enn i de vest-europeiske demokratiene, tror mange at hvert ord som blir skrevet av de ledende Moskva-avisene er et uttrykk for den russiske regjeringens oppfatning. Det er slett ikke tilfelle. Enkelte ganger er det stikk i mot regjeringens standpunkt, og noe oftere får dette standpunkt en mere aggressiv og kategorisk formulering, blir satt på spissen på en slik måte at sakens dimensjoner blåses opp mot sovjet-regjeringens ønske.

Dette kommer f.eks. klart fram i russisk pressekritikk av de hollandske og belgiske regjeringene som blir beskyldt for å "frykte folket mere enn tyskerne". Det betyr ikke at russerne nå vil føre en aktiv vest-europeisk politikk. I andre tilfeller er pressens kommentarer mere autoritative; når det gjelder de besirede statene avspeiler det sikkert regjeringens holdning. Det vil si at Sovjet-regjeringen er fornøyd med utviklingen i Bulgaria, relativt fornøyd med utviklingen i Finnland, men avgjort misfornøyd med Romania. Det har nå gjennom måneder rådd en konstant regjeringskrise i Romania, den ene regjeringen har avløst den andre, for så selv å måtte gå. Hva man har å gjøre med er i virkeligheten en gjentagelse av utviklingen i de befridde land i noe andre former. Romania har forpliktet seg til å fortsette krigen, det vil si at de militære kretser, som bærer sin del av ansvaret for den fascistiske krigspolitikken fremdeles må bli sittende. Av naturlige grunner finner venstreblokken, som har både folkets og russernes støtte, at de militære kretserne ikke går kraftig nok til veikss mot krigsforbryterne, nekter å støtte regjeringen som samtidig er krigsledelse - og dermed er situasjonen låst fast.

SEND AVISA VIDERE

Nå gjelder det å holde kjeft!

De siste ukers begivenheter på Østfronten har bragt slike resultater at man fristes til å spørre om det er selve avgjørelsen som nå står for øren. Mange som før en måneds tid siden fulgte begivenhetene på frontene med pessimistisk apati, er i dag sikre på at seieren er like om hjørnet.

Det er ikke vår oppgave å oppdre som lyseslukkere for dem som mener at vi står foran krigens umiddelbare avslutning. I vår egen interesse bør vi midlertid ikke ta seieren på forskudd. Skulle det mot formodning lykkes tyskerne å demme opp for de russiske angrepene, vil stemningen, hvis forventningen skrus for høyt opp, lett pendle over til den motsatte ytterligere, ett forhold vi har iaktatt flere ganger og som ingen uten tyskerne quislingene har hatt fordel av.

Derimot er det i høy grad vår oppgave å slå ned på den nesten utrolige tankeløshet og åpenmunnethet som mange optimister i disse dager gjør seg skyldig i. Resonnementet er antakelig det at når krigen i realiteten alt er avgjort og det bare er spørsmål om ukér, i verste fall måneder, før tyskerne strekker våpen, så kan det ikke lengre i lakkede samme strenge forsiktigheitsregler som tidligere - idag må tyskerne ha andre og viktigere ting å tenke på enn å jage norske patrioter. Men en slik tankegang er livsfarlig for den norske hjemmekonten. Forholdet er jo at tyskerne, og særlig de nazistiske organisasjonene innen den tyske krigsmaskin, SS og Gestapo, har krenket alle skrevne og uskrevne lover for menneskelig handlemåte i de land de har besatt. De vet at de er hatet og forbannet av millioner av mennesker, og de vet at intet kan endre dette forhold, likegyldig hva de fører seg. Så langt fra å svekke dem har bevisstheten om nederlagets uunngåelighet gjort dem mer desperate enn noensinne. A falle i hendene på Gestapo er derfor idag farligere enn hoengang tidligere. De venter ingen nåde, derfor gir de heller ikke selv noen nåde.

Det utrolige lettsinn og åpenmunnethet som vi har vært vidne til i den siste tid, har ført til en rekke moningsløse arrestasjoner av hjemmekontens beste krefter. De som ved sin tankeløshet åpenbarer norske patrioters hemmeligheter, ligger oftest trygg i sin seng og sover rettferdighetens sövn, mens deres offer kanskje ligger blodig og mishandlet på Victoria Terasse. De aner ikke, og får kanskje heller aldri vite, at de har vært med på å føre sine landsmenn i ulykken.

Alle må imidlertid være klar over at de forsiktigheitsregler som mangfoldige ganger er blitt innskjæpet både fra London Radio og Hjemmekontens Ledelse helt og holdent står ved makt og at de vil fortsette å gjøre det til krigen er bragt til en definitiv avslutning.

Under unionsforhandlingene med Sverige i 1945 sendte Björnstjerne Björnson følgende telegram til statsminister Michelsen: "Nu gjelder det å holde sammen." Michelsen telegraferte tilbake: "Nu gjelder det å holde kjeft." Dette siste har større aktualitet for det norske folk idag enn noengang tidligere.

V V

Nye "illegale avsløringer".

Aftenposten er igjen ute med sine "illegale avsløringer". Over fem spalter gjengis et dokument som etter sigende skal være funnet hos direktøren ved Christiania Spigerverk, G. Schelderup. Dokumentet omhandler forhandlinger som skal være ført mellom norske og allierte myndigheter om forsyningstilforslene til landet etter befrielsen.

Hva som egentlig står i dokumentet, er det vanskelig å vinne klarhet over, i den grad er aktstykkets innhold og Aftenpostens egne formodninger vevd inn i hverandre.

Formålet med "avsløringene", likesom med gjengivelsen av noen setninger av en tale statsminister Nygaardsvold holdt 1. februar, ligger

- 2 -
imidlertid åpent i dagen. Med dårlig skjult skadefryd slår Aftenposten fast at tilstanden nå er paradisiske i sammenlikning med dem som vil råde etter krigens opphør. Først da vil hungersnöden og elendigheten begynne for alvor.

Vi skal ikke innlate oss i noen detaljpolonikk med Aftenposten, men nøye oss med å konstatere at orienterte folk på hjemmefronten på ingen måte er ubekjent med de tallrike vanskeligheter som vil reise seg med krigens avslutning. Intet fornuftig menneske har trodd at landet vil flytte av melk og hønning med det samme tyskerne er jaget ut.

Ødeleggelsene og forarmelsen i denne krigen har hatt et omfang som det for de fleste er umulig å fatta, og selv etter Tysklands sammenbrudd vil det være ugyrlig for de allierte å dekke de eksisterende behov fullt ut. De foreliggende ressurser må fordøles mellom de krigshærjede landene, og fordelingsnrmen må selvfølgelig være den at hjelpen blir sendt dit hvor nøden er störst. Det er ikke rimelig at fullbeholdning eller valuttatilgang skal bestemme varenes fordeling mellom landene.

Vårt land er hittil - sammenliknet med en rekke andre stater - kommet relativt skadeslös fra Krigscappgjøret. Det er da selvsagt at vi i større grad enn de mere nødstilte stater må bli henvist til å hjelpe oss selv.

Dette innebærer imidlertid ikke - hva Aftenposten prøver å innbille sine lese - at levestandarden i vårt land etter krigen vil bli lavere enn den har vært under okkupasjonen. Når den belastning som de tyske okkupasjonstropper og de tyske rekvisisjoner utgjør for landets næringsliv, opphører, vil levestandarden stige betraktelig, selv om tilførslene fra utlandet skulle bli små. Så små som de har vært under den tyske besettelse er det imidlertid utelukket at de vil bli. En annen sak er det at de ikke vil nå førkrigshøyden med ett slag. Ved siden av de allierte tildelingen av varer og råstoffe har vi imidlertid grunn til å kalkuler med en omfattende import fra Sverige.

En nöktern vurdering av innförselsmulighetene og vårt næringslivs evne til avkastning, sier oss at vanskelighetene vil bli store, men dog ikke større enn at de kan overvinnes. Forutsetningen er imidlertid at vi ikke viker tilbake fra å gripe til radikale foranstaltninger på det økonomiske område. Det økonomiske kasset som på mange felter hersket før krigen, må det bli slutt på. Vi mangler ikke ressurser, det gjelder bare å utnytte dem på en rasjonell måte.

V V

Kampen for freden...

Norge - Europas rolige hjørne?

Frykten for bolsjevismen har vært den tyske propagandas glansnommer siden angrepet på Sovjetsamveldet i 1941. Dengang het det at Hitler ved sin lynkrieg hadde reddet Europa fra den største fare som noensinne hadde truet den vesteuropæiske kultur. Nå heter det - mindre skrytende, men meg et skadefro - at et tysk sammenbrudd vil føre til bolsjevisering av hele Europa. Triumferende peker man - på de land som allerede er unndratt det tyske herredømme: Frankrike, Jugoslavia, Hellas - . Og her hjemme, sier de vil vi opplev nøyaktig den samme utvikling: kaos, sult og borgerkrig.

Det er et faktum at enhver krig vil føre til en rekke nydannelser på det politiske område: gamle samfunnsklasser taper i innflytelse, enten forde ikke lenger oppfyller sin historiske oppgave, eller fordi de er kompromittert som følge av begivenhetene (eller begge deler), og nye vinner fram i politisk bevissthet og vilje til å skape bedre tilstander enn de som hersket før krigen. Men mens spådommene om en parallel utvikling i de befriede land muligens har en viss propagandistisk verdi, har den utover det ingen interesse. Den eneste likhet mellom de land det her dreier seg om, er at de alle har fått følelet tysk-nazistiske politistyrke. Ellers er de høyst ulike. Det gjelder deres historie, deres økonomiske, sosiale og politiske forhold.

I enkelte land, som Hellas og Jugoslavia, var klasseforholdene andre og klassemotsetningene mere tilspisset enn hos oss. Föydale samfunnslag har sittet med de ledende posisjonene både i det økonomiske og politiske liv.

- 3 -
mens arbeiderbefolkningen og bøndene har levd under forhold som nærmest var middelalderlige. I disse land har befrielsen avdekket voldsomme politiske motsetninger og ført til væpnet kamp mellom de forskjellige motstandsgruppene.

Det fører ingen steder hen å se på det som har foregått i Hellas med øyne som bare har iakttatt et framadskredent vesteuropæisk demokrati. Demokrati er intet entydig begrep, men når en skal bruke ordet, er det viktigere å se på de samfunnmessige realiteter enn på de ytre former. Frihetskampen har demokratiet som mål, men den kan ikke alltid gjennomføres med det formelle demokratis midler. Det hjelper lite at de britiske myndigheter i Hellas har ført kampen mot ELAS-styrkene under demokratiets fane, mens man på den annen side beskyldte EAI (ELAS's politiske organisasjon) for å ville innføre et "kommunistisk diktatur", når man vet at Hellas fra 1936 til krigen brøt ut i 1940 var et av de mest rendyrkede diktaturstyrte stater i verden, behersket av en snever militaristisk klick som blindt kopierte og overdro nazistiske terrormetoder. De greske motstandsstyrkene har ført kampen mot italienerne og tyskerne ikke bare for sin nasjonale uavhengighet, men også for å oppnå innre politisk frihet. Og det styret de måtte finne seg i før krigen, borgerlite for at løftene om en demokratisk republikk etter krigen, vil bli innfridd. En regjering som ved sin side har fått et tilstrekkelig sterkt militærapparat, kan lett bli tvunget til å bryte tidligere løfter, og särlig da når dens politikk i høy grad influeres av en sterkt interessaert stormakt.

I andre land, som Frankrike og Belgia, der et kapitalistisk borgerskap hadde et ubestridt herredømme før krigen, har nøden og arbeidsløsheten under etterkrigskrisen stilt regjeringen overfor vidtgående krav fra lønnsmottakernes side. I begge land var industrifolkene og enda mer finansfolkene i stor utstrekning korrumpt for krigen, og under krigen har de kompromittert seg nasjonalt gjennom samarbeid med tyskerne. Dette er en vesentlig årsak til at de økonomiske nydannelser som har vist seg nødvendige i Frankrike, har kunnet gjennomføres uten virkelig effektiv motstand fra kapitaleiernes side. Døssutten har Frankrike i de Gaulle hatt en lederskikkelse som har hatt folkets tillit og som i allfall hittil har vist den tilstrekkelige politiske smidighet til å gi etter for åpenbart berettigede krav. I Belgia førte etterkrigskrisen landet til randen av borgerkrig fordi regjeringen Pierlot ikke hadde evne eller vilje til å ta tilstrekkelig hensyn til belgiernes egne hjemmefrontorganer og til de politiske og sosiale omveltninger som har funnet sted under krigen.

Vi må så spørre: Fins det i Norge et tilsvarende konfliktstoff som det som i flere andre land har ført til en voldsom politisk gjæring, og som i noen land har fått motsetningene til å slå ut i åpen kamp?

Vi kan først fastslå at vi i Norge ikke har noen betydningsfulle rester av föydale klasseinteresser. Vi har ingen kombinasjon av jordeiende aristokrati og officerer - en kombinasjon som i andre land alltid har vist seg som utmerkede redskap i ekspansjonspolitikkens tjeneste. Vi har heller ikke som i Polen, Balkanlandene og Spania en utarmet landarbeiderbefolknings med rester av den livegenes mentalitet og livskår. Dette betyr ikke at det ikke eksisterer et fundamentalt sosialt skille på landsbygda i Norge, men den ting at en lønnsarbeiderklasse erstattet husmennene som jordbruksarbeidere, forenklet de sosiale motsetningene. Og den relativt harmoniske økonomiske og politiske utvikling som førte til dette resultatet, gjorde at det ble skapt et politisk system som friere og mere elastisk enn i de fleste andre land tillot interessenkampen mellom samfunnsklassene å finne seg en vei i fredelige former.

Den alminnelige kapitalistiske utvikling i Norge har ført til at den reelle økonomiske makt ligger hos byens kapitalistiske borgerskap og hos den delen av bøndene som driver sitt jordbruk som kapitalistisk forretning. Dette grunnleggende økonomiske forhold har ikke krigen endret; den har bare gjort det mer markert: alle kapitalfordringer er svulmet opp, og bøndene har i betydelig grad redusert sin gjeld. For en del av lønnstakerne er pengeinntektene økt, men inntektene er brukt under krigen og har ikke gitt arbeiderne noen andel i de oppsvulmede kapitalfordringer. For en annen del av lønnstakerne har de nominelle lønnsinntekter vært låst fast på førkrigs-

- 4 -
nivået. Disse lag av arbeiderbefolkningen er nå direkte nøddidne. Bak den nasjonale solidaritet som har preget det politiske liv, ligger altså ingen økonomisk nivillering, men en skjerpning av de økonomiske ulikheter og der med - potensielt - av det økonomiske konfliktstoff.

Økonomisk er derfor situasjonen en parallel til den som er avdekket i de hittil befridde land. Politisk er situasjonen en annen. Også vi har riktignok våre svartebørsmagnater og våre "kollaborasjonister" utenom quislingenes lille krets, men stort sett har de norske industiledere og de jevne borgelige lag vært like forbitrede motstandere av nazismen som arbeiderne og de intellektuelle. De har følt og handlet nasjonalt i ordets beste mening. Hverken økonomisk eller politisk har de fått sin posisjon rokket under krigen. Om den skal bli rokket av sosiale grunner, avhenger av deres egen holdning til de innenrikspolitiske og økonomiske problemer som melder seg under gjenreisningen.

Vi skal ikke i denne sammenheng gjøre noe forsök på å skissere et økonomisk etterkrigsprogram. Det har vi gjort og vil vi fortsette å gjøre i forskjellige spesialartikler. Her skal bare sies rent generelt at det i se ve gjenreisningsarbeidet må utfoldes et bredt initiativ som går ut på å produsere planmessig, i ganske bestemte samfunnsmessige former. Kravet om demokratisering av det økonomiske liv er et krav om omlegning av selve dette økonomiske livs struktur. De vildige gjenreisningsoppgaver som foreligger, vil sprengre fullstendig de rammer som trekkes opp av en snever liberalistisk innstilling.

Ingen venter at nøden skal kunne fjernes med ett slageller at det skal bli mulig å komme opp på levestandarden fra før krigen för produksjonen er kommet i full gang igjen og de ødelagte anlegg på ny er bygd opp. Men den norske arbeiderbefolkning vil på samme måte som arbeiderbefolkningen i de hittil befridde land - forlange politiske garantier for at produksjonsøkningen kommer dem til gode som trenger det mest, og at den samfunnsmessige produksjon blir bestemt ut fra dette hensyn, og ikke av hensynet til privat kapitalieres profittmotiv.

Det er på dette felt den politiske meningskamp vil utfolde seg i årene som kommer. Inntil tyskerne er slått og drevet ut av landet er det hødet norske folks felles interesse å kjempe for at denne meningskamp skal kunne utkjempes i åpne og frie former innenfor rammen av et politisk system som er et moderne kulturfolk verdig.

V V
V

Å desertere til Sverige.

Det fins en del mennesker som har en besynderlig forestilling om illegalt arbeid. De tenker seg at der på hver innbygger faller en viss "kvote" av illegal virksomhet, og at - når man har oppfylt sin "kvote" - enten kan smøre sine haser for Sverige, eller legge det illegale arbeidet på hyllen i forvissingen om at man har gjort sin innsats i den annen verdenskrig.

Heldigvis er mennesker med denne innstilling i mindretall på hjemmekonfronten. Og bra er det. Skulle hjemmekonfrontens beste menn emigrere til Sverige fordi de hadde oppfylt sin "illegale kvote", kan man lett tenke seg hvilket kaos som ble følger. Den hemmelige organisasjon som möysommelig er bygget opp i krigens år, ville være trust med opplösning, og Gestpo ville få et lett spill.

Det riktige synspunktet på det illegale arbeidet er selvfølgelig det som finner sitt uttrykk i følgende setning i en H.L.- parole: "I dag er en hver soldat - i sivil eller i uniform." Det riktige er selvfølgelig å betrakte seg som mobilisert i Norges kamp for frigjøringen, selv om kampformene på hjemmekonfronten er andre og en er avskåret fra å opptre i uniform. Og en mobilisert soldat kan ikke strekke våpen og vende tilbake til sin aker eller sitt kjøpmannskap, fordi han under krigen har gjort en forholdsvis større innsats enn de fleste andre. Tvertimot - til dyktigere man er blitt i sitt soldaterfag, til mer uunnværlig er man og til mer er seieren avhengig av at man blir på sin post.

Vi innrømmer gjerne at det kan være fristende å reise til Sverige. Der

borte har man overflod av alt det vi mangler. Der finner man materiell velvære, ro og sikkerhet.

Men - det er her vår plass er. I hjemmekonfrontens rekke hører vi hjemme, og vi reiser ikke før omstendighetene tvinger oss til det. Føler man seg fristet av Sveriges overflod, av sikkerheten og alt det vi i dag må unnvære, så la oss aldri gleme dette: Vi har det tress alt bra. Innsats i hjemmekonfrontens rekke er ikke uten risiko, men den er liten mot den våre mobiliserte landsmenn på vestfronten løper. La oss være takknemlige for at kampen her hjemme gir oss så mange sjangser, og la oss ikke desertere til Sverige selv om vi mener å ha dekket vår "illegale kvote".

V V

Fra den norske overkommando.

Vi gjengir et avsnitt fra den norske overkommandos direktiver til nordmenn og poengterer at det er av største viktighet at alle nordmenn merker seg dem og handler etter dem:

Gi opplysninger av militær betydning til frigjøringstroppene.

Hvis norske og allierte tropper kommer til å kjempe på norsk jord i videre utstrekning vil de sikkert ha med seg gode opplysninger om de tyske troppenes stillinger, men det kan være forandringer og detaljer i tyskernes militære forberedelser som de ikke vil kjenne til. Jo flere pålitelige opplysninger den allierte staben får, jo hurtigere og sikrere vil frigjøringen av landet foregå. Her må alle hjelpe til. Alle må være klar til å avgjøre rapport om lokale forhold. Gjenta ikke rykter, bare kjensjøner er som er sett stadfestet.

Opplysninger som de allierte vil trenge:
Tyske troppeavdelinger: Antall tropper som befant seg i din by eller ditt distrikt? Hvor lå stabens hovedkvarter? Hvilken enhet hørte troppene til? Har du lagt merke til noen høyere offiserer? I hvilken retning dro troppene? Vet du hvor de holder til? Tyske festninger: Hvor ligger flyplasser, bunkers, mitraljösereder, utkikksposter, luftvernstillinger, minelagte områder (hvor store er de og hvor kan man passere dem?) - Transport: Hvilke veier, gater eller bruer er sperret, hvilke er åpne for trafikk? Veienes og bruene bæreevne? Er bruene underminert eller bevektet? Hvilke deler av jernbanelinjen er bevektet? Hvor store vaktstyrker? - Vassdrag: Deres dybde og bunnforhold? Hvor går tyske telefonledninger? Hvor er de tyske telefon og telegrafstasjoner? - Havner og skip: Hvilke skip ligger på havnen? Lasteskip eller krigsskip? Deres last? Og bestykning? Er havnen minelagt? Hvor? Hvor sterkt bevektet? - Feller: Når tyskerne trekker seg tilbake, legger de gjerne ut feller etter seg. De eksploderer når en rører ved et dørhåndtak, et vindu, en brustein eller lyktene som utlöser en mekanisme som den kan være i forbindelse med. Pass nøyde på om slike feller blir satt ut i din by eller distrikt.

Alminnelige problemer.

Når allierte operasjoner i Norge tar til vil dere få direktiver over London Radio og flyveblad. Hold hodet kalt og følg disse direktiver. Det gjelder ikke å gjøre mest mulig, men å gjøre det riktige. Dere kan få beskjed om å holde dere vekk fra veiene slik at troppene kan komme uhindret fram, men dere kan også bli tilslagt å bli hvor dere er for å unngå uorganiserte evakueringer. Prøv ikke å sett ditt eget skjønn opp mot direktivene. Direktivene bygger på erfaringer og det ligger mening bak dem selv om dere ikke kan innse det med det samme. (forts.)

V V

Parole fra H.L.

Journalister og bildende kunstnere har ikke søkt offentlige stipendier i disse krigsårene. Den skjerpede kulturkamp som har ytret seg på forskjellige måter er blitt mer og mer betingelseslös, har ført til at det blant kunstnerne er en alminnelig oppfatning at ikke noen åndsarbeider lenger kan søke stipend som direkte eller indirekte er kontrollert av de nazistiske myndigheter. Parolen er derfor: ingen norske musikere, journalister, bildende kunstnere, forfattere eller skuespillere søker stipend i år.

K R I G O G F R E D .

2. årgang.

15. februar

Marskalk Sjukovs tropper er i ferd med å avgutta den første fasen i den 4. og siste sovjetrussiske vinteroffensiven. De russiske generalene har mestret den faren som utvilsomt lå i en framrykning på nesten 500 km i løpet av 4 uker over et relativt smalt område. Riktignok var Sjukovs armé støttet i flankene, dels av Konjevs armé, dels av Rokossovskis og Tsjernjakovskis arméer, som bandt og låste inne de tyske arméene i Øst-Preussen. Men uten en riktig vurdering av Tysklands militære styrke, kunne den raske framrykningen lett ha ført til alvorlige tilbakeslag. Tyskerne på den annen side har etter alt å dömme, vurdert den russiske offensivkraft galt enda en gang tross alle forsikringer om det motsatte. Hva for hadde de ellers 28 divisjoner i Italia, der Alpene utgjør en nesten uoverkommelig naturlig hindring, og hvorfor har de forsterket fronten i Ungarn, og endelig hvorfor satte de i gang det resultatløse angrepet i Ardennene, som kostet dem 220 000 mann, og der 2 av de beste panserdivisjonene ble revet opp?

Framrykningen har ført de russiske troppene på midtfronten fram til Oder på en 100 km bred front foran Berlin, fra Krossen i s. over Frankfurt til Küstrin i n. Enda har de ikke nådd østsiden av Oder i hele dette avsnittet, og tyskerne har også idet siste dagene ført tropper over elv men det er allerede kamper i Küstrin og like ved Frankfurt, og russerne har nådd fram til Oder også n. for byen (v. for byen Bärwalde, ca. 55 km fra Berlin). Vestbredden av Oder ligger nå under voldsom artilleriild. Den høyre fløy av Sjukovs armé, som har rykket fram fra byene Soldin, Woldenberg og Schlopp (fra n. v. mot ø), har nådd til et punkt ca. 40 km fra Stettin.

Selve Oder er ca. 200 m. bred foran Berlin, men den er islagt, og noen vesentlig hindring byr en slik elv under ingen omstendighet i moderne krig. (Ty. melder at russ. har satt over elva både n. og s. for Küstrin mens russ. ikke hevder å ha gått over Oder i det hele tatt.) En annen sa er det at store tyske forsterkninger nå er kommet til, og russerne har gjentagne ganger hevdet at de ikke venter næn ilmarsj mot Berlin. Næn kamppause blir det sikkert ikke, og heller ikke næn stabilisering av fronten, men det er innlysende at en må vente hardere kamper og langsommere tempo over det området som står igjen foran Berlih.

Det mangler ikke på advarsler mot stor optimisme fra sakkyndige iakttagere. Man minner om stemningen etter sammenbruddet i Frankrike, da også vel informerte mente at krigen ville være slutt til jul. Videre peker man på at Sjukov trenger en pause for å få etter forsyninger og friske tropper, og at store russiske styrker enda er bundet i Øst-Preussen og rundt de tyske "lommene", særlig da ved de to viktige kommunikasjonssentr Schneidemühl og Poznan.

Men alle er enige om at tyskernes eneste aktivum er fjorden av de indre linjer: at de hurtig kan flytte troppene dit de trengs mest. Dette aktivum reduseres imidlertid betydelig ved de alliertes luftangrep på kommunikasjonssnettet. De 2 500 t. sprengstoff som ble sloppet over Berlin lørdag rammet i første rekke jernbanestasjoner og administrasjonsbygninger og det am. angrep tirsdag med 135 b. fly var rettet mot de midttskiske kommunikasjonssentre Magdeburg, Leipzig og Chemnitz. Over vest-Tyskland har de all. opprettet en "luftblokade" som støtter arméene både i øst og vest. (Det ty. luftforsvar er merkbart svakere, de am. tapene over Berlin var bare 1,5%). Dessuten er det helt åpenbart at de store ty. tap av kjøretøy (75 000 i øst bare på de første 12 dagene) vil nedsette den tyske armés mobilitet i vesentlig grad. Alt i alt synes det rimelig at russerne - tross töværet som har satt inn - vil utnytte den tyske desorganisering p.g.a. luftangrepene og flyktningestrømmen (ca 5 mill) til å slå til fort.

Ni tiendedeler av Øst-Preussen er nå på russernes hender, men tyskerne holder enda Königsberg, som etter russiske oppgaver er den sterkest forsvarte by de hittil har møtt under denne offensiven. Erobringen av provinsen betyr at de nye arméer står ferdige til å kastes inn mot nord- og midt-Tyskland, og det vil gi russerne adgang til å transportere materiell og tropper sjøveien, særlig nå da den tyske østersjøflåte har fortrukket til fredeligere farvann.

S E N D A V I S E N V I D E R E!
V E R F O R S I K T I G, M E N U R E D D'

Krigens ofre.

Kriget krever stadig nye og tunge ofre. Ute på frontene stupet titusener hver dag. Hver fallen soldat betyr sorg og savn for hans pårørende. Men krigen er total. Alle befolkningsslag, soldater som sivile, menn som kvinner, unge som gamle, alle blir rammet av krigens herjinger. Vi som er igjen, blir stadig mere avstumpet. Vi greier knapt å fatte dybden i den sorg og elendighet som krigen hver dag øser ut over oss. Vi kan høre at titusen er falt i et slag eller at tusen sivilpersoner er omkommet under et bombeangrep uten at det affiserer oss synderlig.

Liketil er det enkelte av krigens ofre som makter å gjøre et sterke inntrykk på oss. Noen av byens borgere blir en ettermiddag hentet av Gestapo, stilt for standrett sammen med noen unge patrioter og skutt før solen igjen er stått opp, skutt, ikke fordi de har forbrukt seg mot krigens lover, men som et ledd i en tysk terroraksjon.

Tyskernes hensikt med denne brutale, framferd er enkel og klar: Her i byen, midt iblant oss, går det også en krigsfront. Kampen vår føres med andre midler, men er ikke mindre viktig enn kampen på slagmarken. "Hver liter olje som blir ødelagt forkorter krigen et sekund". Den aktive sabotasjen er, foreløpig, den viktigste kampform på vår indre front. I denne kampen er tyskerne kommet tilkort. Dag som natt ser de at krigsviktige anlegg som bensinlagre og verkstedergår i luften midt for nesen på dem. Overspente og nervøse som de er, griper de i sin maktesløshet til det siste middel: å skyte i fleng.

Tyskerne lærer aldri. Vi husker Hansteen og Wickström, vi husker mennene fra Trondheim. Også disse falt for böddelens øks. Men sabotasjen går videre, målbevisst og systematisk. Heller ikke de siste mordene vil få noen virkning på sabotasjen, for sabotasjen er et nødvendig ledd i krigføringen. Den vil bli gjennomført uansett hvor langt tyskerne driver sin terroraksjon.

Det samme gjelder likvideringen av angivere. Krigens hårde lov krever at disse løvpengebetalte landsforredere blir satt ut av spillet. Men nå som før holder vi fast ved at oppgjøret med nazistene ellers skal utstå til det kan skje i lovlige former etter krigen.

V V V V

Kampen for freden.

Industriens etterkrigsproblemer.

Industri, håndverk og bergverksdrift beskjæftiget for krigen mellom tre og trehundreogfemti tusen mennesker. Bare landbruket beskjæftiget noen flere, og alt i alt la industrien beslag på mellom en fjerdedel og en tredjedel av hele den arbeidsdyktige befolkning. Dens bidrag til nasjonalinntekten var forholdsvis enda større, for den var sikkert mere effektiv enn landbruk og fiske, selv om den i moderne driftsmåte sto tilbake for sjøfart og hvalfangst. Forholdene var i så måte forvrig høyst forskjellig innen industrien. Et forholdsvis lite antall arbeidere var beskjæftiget

i helt ut tidsmessige industrigrener som den elektrokjemiske og elektrometallurgiske industrien som brukte store mengder elektrisk kraft. En forholdsvis større del av industriens kapital var bunnet i disse bransjene. Men størstedelen av kapitalen og den overveiende del av arbeidsstyrken holdt til i industriegrener som lå tilbake i forhold til tilsvarende industri i utlandet. Foruten de to grenene som ble nevnt, arbeidet treforedlingsindustrien, bergverksdriften og hæmetikkindustrien vesentlig for eksport, og selv om det også innen disse bråsjer fantes meget moderne og veldrevne bedrifter, så lå de likevel gjennomgående tilbake for fossekraftindustrien. Enda mere umoderne var det meste av den industrien som arbeidet for det norske marked, treindustrien, tekstil- og bekledningsindustrien og andre, selv om det også innen hjemmeindustrien fantes hederlige unntagelser som for eksempel en del av nærings- og nydelsesindustrien. Stort sett var bedriftene for små. Små bedrifter kan nå engang ikke nytte den moderne teknikken like bra som store. Delvis kan dette avhjelpes ved et samarbeid bedriftene imellom, men stort sett så en lite til slike samarbeid i Norge, selv om det også på dette området var unntagelser. Den gammeldagse og tungt drevne delen av industrien fløt dels på tollbeskyttelse, dels på billig arbeidskraft som den fikk dels ved å bruke mange kvinner, dels ved at fabrikken lå langt ute på landsbygda.

Når krigen er slutt, vil det for den norske industri herske bort imot total mangel på råvarer. Dessuten vil maskinene for en stor del være utslitt uten at det i krigsårene har vært anledning til å fornye dem. Det største problem for industrien blir å skaffe råvarer og maskiner. Dette problem kan imidlertid ikke løses av den enkelte industribedrifts ledelse. Forholdet er nemlig at der i de aller fleste industriegrener vil være tilstede en meget stor likviditet. Sett for industrien som helhet vil denne likviditet ikke på noen måte kunne danne grunnlaget for etterspørselen etter råvarer og maskiner. Det er nemlig klart at et firmas likviditet og finansielle stilling forøvrig utmerket godt kan være god uten at firmaet samfundsmessig sett har krav på å få kjøpe råvarer og maskiner. At et firmas finansielle stilling er god, kan for eksempel føre på at firmaets bransje har vært ansett som krigsviktig av okkupasjonsmakten og at bransjen derfor har hatt full beskjeftegelse og lønnsom drift. Bransjen behøver derimot ikke etter krigen å bli av livs betydning for det norske samfond.

Det kan derfor neppe herske tvil om at fordelingen av råvarer og maskiner må skje under samfundsmessig kontroll ellerede rasjonering eller på annen måte. Enten man ønsker en slik utvikling eller ei, vil man bli nødt til å utbygge denne kontroll i en omfattende grad. Man kan vel nemlig neppe regne med særlig store tilförsler til landet, idet det sannsynligvis, bortsett fra den aller første tid etter krigen, blir vår egen eksport og våre egne ytelse til utlandet som blir bestemmende for hvor meget vi skal kunne få inn til landet. Når vi derfor må regne med ytterst beskjedne tilförsler, er det en absolutt nødvendighet å forlange at hver maskin som blir innkjøpt, blir plasert på den fabrikk hvor den yter det beste, og at hver råvare som blir innkjøpt, blir levert den fabrikk som utnytter den mest effektivt.

Den samfundsmessige kontroll med industrien kan derfor ikke bare innskrives til å gjelde innkjøpet. Den må også gjelde selve produksjonen. Likeså viktig er det at de varer som er produsert av industrien kommer forbrukerne i hende uten at det samfundsmessig sett koster for meget. Det vil altså si at man også må ha samfundsmessig kontroll ved salget av industripunktene. Denne omfattende kontroll med industrien må skje i samarbeide med sterkt utbygde bransjeorganisasjoner. På den måte vil staten stort sett overta industrieldden. Det er da også naturlig at staten bærer risikoen og at den har godtgjørelsen for å bære risikoen.

Det er klart at denne utvikling ikke kan skje uten store vanskeligheter. Man vil bli nødt til å se bort fra bedriftsledelsens privatøkonomiske fordele. En fabrikk som er ugenskjemlig, kan ikke vente beskjeftegelse på bekostning av andre fabrikker som arbeider mere effektivt. Men i det lange løp vil selvsagt en slik utvikling være den beste for industrien slik at den, når tiden kommer, kan hevde seg internasjonalt.

For når krigen er slutt, vil meget av industrien være ødelagt og enda or vil lide av mangel på reparasjoner etter rovdrift og vanskjøtsel gjennom flere år. Den første oppgaven blir å stable industrien noenlunde på emnene igjen etter krigens skader. Men utover dette er det uhyre viktig å utvide denne næringsgrenen ytterligere og frem for alt å heve dat tekniske nivået.

Is blir du te fel so

Og den ting er sikkert at hvis maskiner og råvarer ikke plarer hos de bedrifter som arbeider mest effektivt, vil dette uvegerlig føre til en nedsettelse av det norske folks levestandard. Det er all mulig grunn til å anta at denne levestandard etter krigen ikke taler unødvendige nedsettelser.

v v v

Flyktningene i Sverige.

Ifølge "Sosiala Meddelanden" nr. 12 for 1944 fordelt flyktningene i Sverige seg pr. 15. desember 1944 slik på de forskjellige land:	
Norge.....	31.500
Eti.....	25.200
Danmark.....	14.700
Finnland.....	6.500
Sjælland.....	5.400
Catvia.....	3.700
Polen.....	1.000
Russland.....	700
Holland.....	600
Frankrike.....	500
Litauen.....	300
Belgia.....	100
Øvrige land.....	1.200

Samlet antall flyktninger : 97.900

Hertil kommer: Evakuerte fra Finnland..... 37.800

Finske barn..... 44.400

Øvrige utlendinger..... 11.400

Samlet antall utlendinger: 191.500.

v v v

Illegal dansk avis med en million lesere.

Den eldste illegale danske avisen "Fritt Danmark" som i allminnelighet betraktes som talerør for kretser som står Frihetsrådet nær, utkom i november med 113.500 eksemplarer. Avisen mener det er rekord i den fri presses historie. Hvis hvert nummer leses av 10 personer, betyr det at "Fritt Danmark" har over en million leser. Avisen utkommer med ti sider i lite format. Desembernummeret var nr. 8 av avisens 3. årgang.

v v v

Sovjetsamveldet og Amerika.

Etterhvert som krigen nærmer seg sin avslutning, får etterkrigsproblemet en stadig bredere plass i den allminnelige debatt. Men løsningen av etterkrigsproblemene er igjen avhengig av hvordan de maktpolitiske konstellasjoner vil være når krigen er over. Enhver behandling av disse problemer må derfor bygge på en bestemt oppfatning av de seirende makters evne og vilje til å avfinne seg med hverandre. Er den tyske propagandas påstand om at Koalisjonen mellom Sovjetsamveldet-USA og Storbritannia er umulig og at den vil bryte sammen den dag krigen slutter og vike plassen for gjensidig mistenksomhet og mistro, riktig? I så fall går vi neppe noen harmonisk og byggende etterkrigstid i møte. Ellerer der muligheter tilstede for et tilstedsfullt og fruktbringende samarbeid mellom de seirende stormakter? Dette er spørsmål som beskjefte alle politisk tenkende mennesker.

Den kjente amerikanske journalist og kronikør Walter Lippmann som står president Roosevelt nær, og av mange betraktes som presidentens utenrikspolitiske målsmann, har i en bok om "Amerikas Utenrikspolitikk" bl. a. tatt spørsmålet om etterkrigens relasjoner mellom De Forenede Stater og Sovjetsamveldet opp til behandling. Vi skal her gjengi en del av hans synspunkter.

Forfatteren slår fast at i politikken spiller ideologiene en ubetydelig

lands vasaller eller innlemmes i Sovjetstaten? Ifølge Lippmann kan ikke dette spørsmål besvares kategorisk for øyeblikket. Men sikkert er det at disse stater mister ethvert håp om fremtidig selvstendighet dersom USA og England sammen med de landflyktige regjeringer forsøker å gjøre dem til vestmaktkoalisjonens utposter mot Russland. For når krigen er over, vil russerne ha en veldig militær overmakt i disse områder. Og det er utenkelig at den røde arme, etter å ha befridd disse folk fra deres nazistiske undertrykkere, vil tillate dem å organisere antirussiske stater ved den russiske grense. Hvis så skjer, blir ikke spørsmålet hvor gode garantier vestmaktene kan gi disse statene, men om russerne overhodet vil tillate dem å eksistere som selvstendige stater.

Av dette følger at disse staters eksistens beror på om de kan nøytraliseres ut fra et maktpolitisk standpunkt. Denne løsning av problemet er ikke lett, for den strider mot deres historiske tradisjoner. De er fragmenter av tre tidligere imperier, det russiske, det habsburgske og det tyrkiske, og de herskende lag har fått sin politiske anskuelse preget av det maktpolitiske spillet mellom de imperier som de har tilhørt inntil for kort tid siden. De fikk sin selvstendighet som et resultat av imperiene kamp, og deres politikere har derfor vennet seg til den oppfatning at små stater må fremme sine interesser ved å utnytte uenigheten mellom stormaktene. I motsetning til Schweiz og de skandinaviske land har de derfor ikke de ideer og vaner som er nødvendig for å iaktta en virkelig politisk nøytralitet.

Det er sagt at det er retten og ikke makten som er de små staters beskytter. Håpet om en lykkelig løsning av det problem som Russlands vestgrense innebærer, beror på om disse grenselandene er villig til å tillempet seg en konsekvent nøytralitetspolitikk. En sann løsning vil USAs interesser være best tjent med. Den vil gi Finnland, Polen, Donau-landene og Balkanstatene den eneste sort sikkerhet vestmaktene er istrand til å gi dem, den vil hverken bringe USA eller noen av de atlantiske maktene i konflikt med Russland og den vil gi russerne sikkerhet for at Central- og Østeuropastater ikke vil bli brukt som fortropper i en anti-russisk vestmaktkoalisjon etter krigen.

Forholdet i fremtiden mellom USA og Russland vil etter Lippmanns mening stå og falle med løsningen av dette spørsmål. For hverken i Østen eller i Stillehavet er der ifølge forfatteren problemer eller konfliktstoff som kan bringe et godt forhold mellom de to stormakter i fare.

Lippmanns synspunkter er som man ser, bestemt ut fra rent strategiske maktpolitiske betrakninger. Vi er i det siste blitt minnet om at løsningen av disse problemer i og for seg ikke innebærer at alt konfliktstoff mellom USA og Sovjetsamveldet er ryddet til side. USA avslo ved nyttår levere en bestemt industriforsyning til Sovjet etter låne- og leieloven, under henvisning til at denne er kommet istrand for å forsyne de allierte med materiell for krigføringen. Selv om dette rent formelt er iorden, har det ikke unslatt å vekke oppmerksomhet i USA. Dels fordi det ikke er mulig å skille mellom krigsviktig og ikke krigsviktig, og dels fordi man mener at Sovjet i alle fall har et berettiget krav på en tungindustriell utrustning som kan sette landet i stand til å gi de mange millioner sovjetborgere som har fått sine hjem og sine arbeidssteder totalt ødelagt, et nytt eksistensgrunnlag.

Man kan naturligvis se USAs holdning som et forsök på å øve press på Sovjetvældet for å få landet til å gripe aktivt inn i krigen mot Japan når tiden er inne. Men saken kommer i et annet lys når en ser den i lys av amerikanernes utvilsomme frykt for Sovjetsamveldet som konkurrent ikke bare på det politiske, men også på det økonomiske område.

De fleste av de faktorer som har gjort USA til det det er i verdens økonomi, foreligger i Sovjetvældet. Det har etter krigen muligheter for å bli et nytt Amerika med verdens markeder i to verdensdeler. En forstår lett at Amerikas næringsliv ser på disse muligheter med sterkt blandede følelser, og at det her ligger et latent konfliktstoff.

rolle sammenlignet med de nasjonale interesser. Forholdet mellom USA og Russland gjennom tidene viser klart dette. Det amerikanske folk har alltid sett mig mistro på de russiske regimer. De avskydde det tsaristiske kneveldet, og de avskyer idag sovjet-systemet. De herskende lag i Russland, tsaren og adelens, betraktet på sin side det amerikanske demokrati som en revolusjonær münsterstat, og Russland var den siste av stormaktene som anerkjente den unge republikk diplomatisk. Idag er det USA som er den konservative makten og Sovjetunionen har betraktet Amerika som en kapitalistisk og imperialistisk stat og en fiende av deres egen samfundsordning. De to staters politiske ideologi har altså alltid vært diametralt motsatte.

Men tross dette dype ideologiske skille har Russland og USA i sin egen vel forståtte interesse nesten alltid støttet hverandre i kritiske øyeblikk i deres historie. Under den amerikanske frihetskrig opprettet holdt således Russland en "vennlig nøytralitet" som ensidig tilgodes USA. Og under borgerkri- gen var det i vesentlig grad russernes holdning som avholdt England og Frankrike fra å gripe inn til felde for Sydstatene. Under forrige Verdenskrig var raseriet over russernes "frafall" og kommunistsystemet på kirkepunktet i USA. Men tross dette satte amerikanerne seg bestemt imot en oppstykking av Russland etter krigen. Da amerikanske og japanske tropper i 1918 okkuperte Vladivostk og Sibirias kystprovinser, var hensikten med de amerikanske styrkene å overvake og nøytralisere japanerne. Og da de amerikanske styrker trakk seg tilbake, forlangte de at Japanerne skulle gjøre det samme. Dette skjedde også i 1922. Til denne dag har amerikanerne og russerne betraktet hverandre "som en potensiell venn i ryggen på en potensiell fiende".

Spørsmålet blir om dette forhold vil fortsette også etter denne krigen. Tyskland og Japan befinner seg nå i sluttfasen på deres siste forsök på å oppnå verdensherredømmet. Historien viser eksempler nok på at nasjoner er blitt beseiret så avgjørende at de aldri siden pånytt ble stormakter. Således ble Frankrike så fullstendig slitt av Russland og England i 1812-14 at det begav sine verdenserobringsplaner for alltid selv om det franske nasjonen fortsatte å spille en betydelig rolle. Årsaken var at Frankrikes krigspotensial gikk tilbake i det 19. århundret sammenlignet med først Englands og siden med det samlede og industrialiserte Tysklands. Og på samme måte som Frankrikés krigspotensial minsket sammenlignet med Englands og Tysklands, så befinner den tyske krigspotensial seg idag for nedadgående sammenlignet med det industrialiserte Russland og de angelsaksiske makter. Det samme gjelder Japan som etter krigen vil bli stillstilt overfor Kinas industrialisering og et maktig Russland i Sibir. Dette betyr ikke at Tyskland og Japan vil forsvinne fra verdenes maktbalanse. Men det betyr at de aldri mer blir stormakter av første rang.

Men når dette skjer, vil ikke de russisk-amerikanske forhold lengre bestemmes av at den ene er den annens potensielle venn i ryggen på en potensiell fiende. Russland blir tvertom den veldigste mакten i ryggen på USAs næst uminvarlige venner britene, skandinavene, hollenderne, belgierne og de latinske medlemmer av det atlantiske fellesskapet. Derfor er løsningen av de europeiske problemer av vital interesse for Amerika. Forfatteren avviser uten videre en ordning som bare kan opprettholdes ved at Englands og Amerikas militære makt settes opp mot Russlands, for dette vil umulig lede til en tredje verdenskrig. Heller ikke vil det løse problemet i ta opp Versaillesfredens ledende tanke hvoretter grænseområdene skulle betraktes som en barrikade, et "sikkerhetsbelte", mellom Russland og det øvrige Europa. Tyskland brøt seg lett igjenom denne barrikaden, og Russland vil kunne gjøre det samme. Barrikaden kan overhodet ikke gjenoppbygges, for hverken England eller Amerika er sterke nok til å stå vakt ved den likeså litt som de kan tilsi. Tyskland å overta vaktholdet, for dette vil føre til gjenopprettelsen av Tysklands militære makt. Og å oppmuntre Central- og Østeuropas nasjoner til å organisere seg som en barriere mot Russland, vil være å påta seg forpliktelser som USA ikke er istrand til å oppfylle. For disse områder ligger utenfor både Amerikas og Englands maktsfære.

Betyr så dette at Polen, Donaulandene og Balkanstatene ikke kan håpe på noen trygg og selvstendig eksistens og at de er forutbestemt til å bli Russ-

- 8 -
Kommentarer

Krimkonferansen mellom Churchill, Roosevelt og Stalin ble en fullkomne triumf for samarbeidet mellom de allierte, og drevet det siste håp som den tyske ledelse har hatt om en slags redning, - nemlig hånet om en splitte-se mellom de allierte og en mulig separatfred med en av dem. Nettopp i de spørsmål der tysk propaganda har strevd mest ned å sprengje en kile inn mellom de allierte, er det oppnådd full enighet, og i den allierte presse er det samstemmighet om at konferansen har overtruffet selv de dristigste forventninger.

Allerede på konferansen i Teheran var man blitt enige om den strategi som skulle føre til Tysklands endelige nederlag. Nå ble planene utarbeidet i detalj av de militære sakkyndige som var tilstede. De militærskyndige omfattet ledende representanter for alle de tre allierte stabene.

Når det gjaldt behandlingen av Tyskland, fastholdt man kravet om betinelsesløs kapitulasjon før å rive bort grunnlaget for enhver legende om at tyske arme ikke var beseiret. Krigsforbryterne skal straffes hurtig. - Ty land må erstatte de verdier som de tyske armeer har ødelagt, i form av levanse av varer. En alliert kontrollkomisjon med sete i Moskva skal fastset størrelsen av leveransene etter oppgave over produksjonskapasiteten i Tyskland. Derimot inneholder overenskonsten intet om at tysk arbeidskraft skal stilles til dispesjon under gjenoppbyggingen, et krav som tidligere alltid har vært stilt fra russisk hold.

I Tyskland skal det skj fullstendig militær avværing. Rustningsindustri skal dels ødelegges, dels stilles under kontroll. Tysk nazisme og militarisme skal utsryddes effektivt. (Her nevnes uttrykkelig at den tyske generalstab, som alltid har vært arnestedet for en aggressiv politikk, skal elimineres.) Det sies intet om Tysklands framtidige grenser.

Under den militære besettelse skal Tyskland inndeles i soner: en britisk nordvest, en amerikansk i sydvest og en russisk i øst. En sentralkommisjon bestående av de tre armeers ledere skal ha sete i Berlin. Frankrike er invitert til å delta i besettelsen og være representert i sentralkomiteen.

En interalliert organisasjon skal få sin grunnlov på et møte i San Francisco 25. april, der Frankrike og Kina også er invitert. Dette betyr at man er kommet til enighet om de spørsmål som skilte på konferansen i Dumbarton Oaks. (særlig spørsmålet om avstemningsreglene).

Om Polen ble man enige om at det skal opprettes en ny regjering med representanter både fra hjemlandet og for polakkene utenfor landets grenser. Det betyr en slutt på det nåværende forhold med to polske regjeringer. Beslutningen vil utvilsomt vekke bitterhet i nasjonalistkretser i London, men åpne muligheter for et samarbeid med menn som har prøvd å komme til forståelse med russerne, f.eks. den tidligere statsminister Miholayczyk. - Det skal holdes frie valg i Polen under en kontrollkomisjon bestående av utenriksminister Molotov og den britiske og den amerikanske minister i Moskva, Carr og Harriman. - Curzonlinjen skal bli polsk østronnse med at Polen får kompensasjon vest. (Lublin hevder Øster-grensen).

Overenskonsten mellom marskalk Tito og den jugoslaviske regjering sett ut i livet. Det skal opprettes et regentskap på tre medlemmer til spørsmål om monarki kan bli avgjort ved folkeavstemning.

Det ble vedtatt et manifest om de befriede land: det ble slått fast at forholdene i disse land angår alle de ledende stormakter, og at de har rett til å gripe inn i fellesskap. De har rett til å opprette uavhengige regjeringer, og sikre at frie, demokratiske valg gjennomføres. (Bakgrunnen for dette er forholdene i Grekenland).

Samarbeidet mellom de allierte skal bringes i faste former ved at de makters utenriksministre møtes ved regelmessige mellomrom. (Hver 3. eller 4. måned).

Forhandlingene mellom den greske regjering og E.A.M. har ført til enighet: Innen et år skal det holdes folkeavstemning om monarkiet og alminnelige valg. De embetsmenn som er blitt ansatt under Metaxas-diktaturet eller under tyske okkupasjon skal kunne avsattes til over valget. Dette betyr innrømmelser fra regjeringens side. Til gjengjeld skal ELAS-styrkene domobligeres innen 14 ds. En regner med at dette berører ca. 50.000 mann. Kommunistlederen Siantos går sterkt inn for kompromisset.

Den nye belgiske regjering med sosialisten van Acker som statsminister består av 6 katolikker, 5 sosialister (bl.a. utenriksminister Spaak), 4 liberale, 2 kommunister og 1 uavhengig.

Frontnyheter: se "Aftenposten".